

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~

Egz. Nr 1

**NOWE PROBLEMY W TAKTYCE ORAZ PERSPEKTYWY
JEJ ROZWOJU**

(Wykład)

BIBLIOTEKA NAUCZONA ASO WP
Archiwum Instytutu Taktyki
Ar. egzid. _____

44264

WARSZAWA

MAJ

1980

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

**WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ**

JAWNE

~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~

Egz. Nr 1

**NOWE PROBLEMY W TAKTYCE ORAZ PERSPEKTYWY
JEJ ROZWOJU**

(Wykład)

BIBLIOTEKA NAUCZONA ASO WP
Katedra Taktyki Ogólnej
Nr egzid. _____

44264

WARSZAWA

MAJ

1980

PRZEKLASYFIKOWANO

Protokół Nr 12657

JAWNE

Egz. nr ... 1

NOWE PROBLEMY W TAKTYCE ORAZ
PERSPEKTYWY JEJ ROZWOJU

W y k ł a d

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych

Nr ewid. _____

44264

Opracował:

płk. doc. dr Ryszard GAJDA

SPIS TREŚCI

WSTĘP

I. NOWE PROBLEMY W TAKTYCE

1. Wprowadzanie nowych wzorów techniki bojowej
2. Kierunki zmian w organizacji wojsk
3. Lądowo-powietrzne zespoły uderzeniowe
4. Działania rajdowe
5. Masowe wprowadzanie śmigłowców uzbrojonych
6. Obrona przeciwsmigłowcowa
7. Jakościowy stosunek sił
8. Broń neutronowa a taktyka.

II. KIERUNKI ROZWOJU TAKTYKI

III. ZASADNICZE ZMIANY W NOWYCH REGULAMINACH

- 1/. Regulamin walki Sił Zbrojnych PRL /dywizja-pułk/
- 2/. Regulamin służby sztabów w polu

ZAKOŃCZENIE

WSTĘP

Taktyka ogólna jest dyscypliną naukową obejmującą zagadnienia przygotowania i prowadzenia walki ogólnowojskowej przez pododdziały, oddziały i związki taktyczne z udziałem innych rodzajów wojsk i służb.

Taktyka ogólna będąc dyscypliną naukową posiada teorię i praktykę przygotowania i prowadzenia walki.

Teoria taktyki ogólnej bada i określa: charakter współczesnej walki, prawidłowości walki zbrojnej prowadzonej taktycznymi siłami i środkami głównie wojsk lądowych z udziałem innych rodzajów wojsk i służb, zasady organizacji i prowadzenia działań bojowych, zasady użycia w walce sił i środków, zasady dowodzenia oraz wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych.

Praktyka taktyki ogólnej zajmuje się przygotowaniem, przeprowadzeniem i zabezpieczeniem walki z uwzględnieniem realnie istniejących sytuacji i okoliczności przez dowódców, sztaby i wojska.

Treścią taktyki jest walka. "Walka jest to zorganizowana działalność bojowa pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych.

Walka jest jedynym sposobem odniesienia zwycięstwa". Walka na przestrzeni dziejów przeobrażała się w zależności od poziomu cywilizacji i rozwoju postępu technicznego w danej epoce, nie mniej jednak w czasie jej organizowania i prowadzenia obowiązywały pewne zasady.

Zasadami taktyki nazywamy główne idee, naczelne reguły, podstawowe wskazania dotyczące organizacji i prowadzenia walki. Opracowano je na podstawie wielowiekowych doświadczeń wojennych i studiowania współczesnych warunków walki ogólnowojskowej. Zasady taktyki mają charakter historyczny wyrażający się tym, że zmiana obiektywnej rzeczywistości wywołuje zmianę zasad, odrzucanie przestarzałych i wprowadzanie nowych lub nadawanie istniejącym zasadom - nowych treści.

Zasady taktyki znajdują wyraz w regulaminach, instrukcjach i innych dokumentach, dzięki nim wyrabia się jednolitość poglądów kadr dowódczych w dziedzinie taktyki. Zasadami tymi należy się kierować uwzględniając jednak charakter walki, sytuację i zamiar działań przełożonego.

I. NOWE PROBLEMY W TAKTYCE

Poziom siłą wytwórczych jest głównym motorem zmian w sztuce wojennej, a w tym w sztuce operacyjnej i taktyce. Istnieje też sprzężenie zwrotne, które polega na stawianiu wymogów co do rodzaju, ilości i jakości techniki wojennej.

F.ENGELS w "Anty - Duhring" dostrzegł "... Postępy techniki, gdy tylko dały się zastosować i zostały zastosowane w wojskowości, natychmiast siłą niemal narzucały zmianę, a nawet przewrót w sposobach walki"...

Sztuka operacyjna, taktyka określają zapotrzebowania podobnie jak np. jeden system uzbrojenia rodzący drugi - rakiety i antyrakiety. Potrzeba siania zamętu w sztykach nieprzyjaciela, określona przez strategię, spowodowała pojawienie się sposobu realizacji - działań zagonowych konnicy. Z kolei działania zagonowe odrodzone jako działania rajdowe stworzyły zapotrzebowanie na wysoce manewrowy i uniwersalny środek transportu na polu walki, jakim stały się wozy bojowe i śmigłowce uzbrojone.

Szybka urbanizacja rejonów stawia przed taktyką i sztuką operacyjną problem prowadzenia działań w tych rejonach a przed naukami technicznymi skonstruowanie środków walki do pokonania dodatkowych przeszkód jakimi są: metra, kanały, ciągi bloków mieszkalnych i zakładów przemysłowych, tunele, rurociągi wszelkich typów, rozjazdy i wszelka zróżnicowana zabudowa.

Taktyka podobnie jak inne części sztuki wojennej nieustannie rozwija się i doskonali. Jej rozwój zależy w dużym stopniu od

rozwoju techniki, zarówno własnej jak i potencjalnego przeciwnika od organizacji wojsk oraz innych czynników.

Trwająca od kilku lat rewolucja naukowo-techniczna narzuca konieczność dalszego doskonalenia taktyki.

Taktyka jako dziedzina sztuki wojennej bada i uczy zagadnień prowadzenia walki przez pododdziały, oddziały i związki taktyczne, dlatego zadaniem taktyki jest opracowywanie takich sposobów walki, które zapewniłyby skuteczniejsze wykorzystanie posiadanych sił i środków do wykonania zadań na współczesnym polu walki.

Przeprowadzone w ostatnich dwóch latach ćwiczenia na szczeblu centralnym, OW i ZT przyczyniły się do wzbogacenia i rozwinięcia teorii taktyki i sztuki operacyjnej. Na szczególną uwagę zasługują wprowadzone zmiany i ustalenia w ćwiczeniach "Zachód-77", "Lato-78" i "Wrzesień-79". Dotyczą one wielu istotnych problemów taktyczno-operacyjnych, gotowości bojowej i racjonalnego /efektywnego/ wykorzystania niektórych środków walki /uzbrojenia/.

Do najważniejszych zmian i nowych rozwiązań, które zostały usankcjonowane odpowiednimi dokumentami dyrektywnymi, instrukcjami oraz włączane do szkolenia w uczelniach wojskowych można zaliczyć:

1. Wprowadzanie nowych wzorów uzbrojenia
2. Kierunki zmian w organizacji wojsk
3. Lądowo-powietrzne zespoły uderzeniowe
4. Działania rajdowe
5. Masowe wprowadzanie śmigłowców uzbrojonych
6. Obrona przeciwśmigłowcowa
7. Jakościowy stosunek sił
8. Broń neutronowa a taktyka.

1. Wprowadzanie nowych wzorów uzbrojenia

W ostatnich latach są wprowadzane na wyposażenie wojsk i stosowane w praktycznym szkoleniu nowe rodzaje techniki bojowej, popularnie zwane "supertechniką" /diapozytyw 1/ do której można między innymi zaliczyć:

- a/ bojowy wóz piechoty - BWP-65;
- b/ czołg T-72;
- c/ sprzęt artyleryjski;
- d/ przeciwlotniczy zestaw rakietowy "OSA";
- e/ śmigłowiec szturmowy Mi-24D;
- f/ inny nowy sprzęt rodzajów wojsk.

Poniżej zostaną omówione podstawowe dane taktyczno-techniczne oraz wpływ supertechniki na działania bojowe.

a/. Bojowy wóz piechoty - BWP-65 wprowadzany na wyposażenie jednostek piechoty zmechanizowanej stanowi jakościowo nowy transporter opancerzony będący uniwersalnym środkiem przerzutu /na lądzie i wodzie/, wsparcia ogniowego /armata, wyrzutnia ppk, karabin maszynowy/ a także osłony /pancerz/ prowadzących walkę pododdziałów piechoty.

BWP posiada półautomatyczny układ ochrony przeciwoatomowej, przeciwochemicznej, przeciwbakteriologicznej i przeciwpożarowej oraz aparaturę dymotwórczą /diapozytyw/.

Nowy środek walki piechoty ze względu na swoje walory techniczne /szybkość, zwrotność, pokonywanie trudnego terenu i przeszkód wodnych/ pozwala bardzo skutecznie realizować wszystkie zadania na współczesnym polu walki /diapozytyw/.

b/. Czołg T-72 będzie stopniowo wprowadzany na miejsce czołgu T-55. Parametry taktyczno-techniczne nowego czołgu w znacznym stopniu zwiększają jego potencjał bojowy i wpłyną na potrzebę zmian w dotychczasowych normach taktycznych /diapozytyw/.

Na przykład większa średnia prędkość po drogach pozwala na zwiększenie średnich prędkości marszu kolumn czołgowych do 25-30 km/godz. /o 10 km/ co wpłynie z kolei na zwiększenie marszu dobowego do 300-350 km /o 100 km więcej/.

Większa o 1000m odległość strzału bezwzględny umożliwia między innymi skuteczne obezwładnianie o tę odległość czołgów i środków opancerzonych nieprzyjaciela.

Ogólne zwiększenie skuteczności ognia może wpłynąć na powiększenie odległości między czołgami do 300-400m i przy zachowaniu dotychczas obowiązujących norm wielkości punktów oporu kompanii czołgów przy zmniejszeniu ilości czołgów o 1/3.

c/. Artyleryjski sprzęt uzbrojenia zwiększa znacznie możliwości bojowe artylerii. Parametry samobieżnej haubicy 122m/m "GOŁDZIK" jak zwiększony zasięg do 15.600m, stosunkowo duży /jak na haubicę/ strzał bezwzględny ponad 100, samobieżny układ jezdny oraz możliwości pokonywania przeszkód wodnych /pływająca/ to wszystko wpływa na zapewnienie ciągłości wsparcia ogniowego wojsk pancernych i zmechanizowanych.

W uzupełnieniu zmian artyleryjskich w następnych latach przewiduje się zastąpienie przeciwpancernej armaty 85m/m na armatę 100m/m, co przy zwiększonym zasięgu ognia skutecznego i przebijalności celów opancerzonych zwiększy siłę ogniową odwodów przeciwpancernych dywizji i armii.

Wprowadzenie nowego przeciwpancernego pocisku kierowanego typu "FAGOT" przy półautomatycznym systemie sterowania oraz zasięgu do 2000m i przebijalności pancerza do 360mm podnosi skuteczność obrony przeciwpancernej wojsk.

d/. Przeciwlotniczy zestaw raketowy "OSA" wypełnia lukę jaka istniała w osłonie wojsk na szczeblu taktycznym. Charakteryzuje się on możliwością działania w każdych warunkach atmosferycznych, dużą skutecznością porażenia celu przy bardzo krótkim przejściu z położe-

nia marszowego w bojowe. Uogólniając powyższe parametry wprowadzany zestaw w znacznym stopniu zwiększa efektywność obrony przeciwlotniczej ogólnowojskowych związków taktycznych /diapozytyw/.

e/. Śmigłowiec szturmowy Mi-24D w radykalny, jakościowy sposób zmienia znaczenie lotnictwa wojsk lądowych. Jest to śmigłowiec wielozadaniowy posiadający na swym uzbrojeniu zestawy rakietowe /4 rakiety ppk "FALANGA" kierowane radiem/, wielokalibrowy karabin maszynowy /12,7m/m, cztery lufy obrotowe, szybkostrzelność 4000 poc/min/ oraz bomby lotnicze /4x100 lub 4x250 lub 2x500/ lub zamiast bomb dwa zbiorniki z płynem zapalającym lub 4 zasobniki "MARS" po 32 rakiety niekierowane.

Załoga 3, V przelotowa 270 km/godz., zasięg do 600 km, może zabrać 8 żołnierzy z uzbrojeniem /diapozytyw/.

f/. Inny, nowy sprzęt rodzajów wojsk wprowadzany stopniowo do wojsk lądowych w znacznym stopniu zwiększa wartość bojową jednostek ogólnowojskowych. Do najważniejszych rodzajów sprzętu można zaliczyć:

- w broni indywidualnej w miejsce kalibru 7,62mm przewiduje się kaliber 5,45mm oraz granaty z zapalnikiem podwójnego działania /czasowo-uderzeniowy/;
- granatnik RPG zostanie zastąpiony przez "KOMAR";
- w wyrzutniach rakietowych typu "GRAD" zostaną wprowadzone ładunki kasetowe do zdalnego minowania;
- wieloczynnościowy czółg saperski w większym stopniu zabezpieczy szybkie działanie wojsk w trudnych warunkach terenowych;
- szeroko zakresowe radiostacje UKF i KF, które zapewnią skuteczniejszą łączność radiową w ruchu i sprawniejszą organizację współdziałania między rodzajami wojsk;

- powietrzny element dowodzenia /PED/ na śmigłowcu ułatwiający dowodzenie wojskami dywizji w sytuacjach szczególnych.

Oprócz przedstawionych głównych zagadnień nowości technicznych przewiduje się szereg innych, mniejszej rangi lub bardziej odległych w czasie.

2. Kierunki zmian w organizacji wojsk

W najbliższych latach z przyczyn różnej natury /przestarzałość dotychczasowych form, zmiany u przeciwnika, wprowadzanie nowej techniki, względy ekonomiczne/ przewiduje się przeformowanie dotychczasowych dywizji zmechanizowanych i dywizji pancernych w nowy typ uniwersalnej dywizji pancerno-zmechanizowanej. Według wstępnych ustaleń Sztabu Generalnego organizacja nowej dywizji będzie posiadała następującą organizację /diapozytyw/.

Nowymi elementami organizacyjnymi mają być:

- dwa pz na BWP /po dwa bpzmot, bcz i bar/;
- dwa pcz /po dwa bcz oraz bpzmot/ przy sukcesywnym przechodzeniu na czołgi T-72;
- pułk rakiet przeciwlotniczych "OSA";
- pułk artylerii /3 dyony - "GOZDZIK"/;
- dywizjon artylerii ppanc - 100m/m;
- batalion zapasowy.

Wprowadzenie nowej organizacji przy uwzględnieniu nowego sprzętu bojowego będzie mieć niewątpliwy wpływ na zasady działań, szczególnie na szczeblach taktycznych:

- zwiększy się różnorodność wariantów ugrupowania bojowego dywizji na co będą miały wpływ dwa pcz i dwa pz;
- wzmocnienie pułków /w pz bar, w pcz bpzmot/ pozwoli na większą samodzielność poszczególnych zgrupowań bojowych oraz większą skuteczność w różnorodnych warunkach terenowych;
- zwiększy się tempo przegrupowań i rozwijania jednostek we wszystkich sytuacjach;

- skuteczniejszy ogień czołgów i BWP, większy zasięg ognia bezpośredniego wpłynie na zmianę ugrupowania, odległości pomiędzy poszczególnymi wozami i elementami ugrupowania bojowego;
- znacznie wzrosną możliwości obrony przeciwpancernej, szczególnie pz;
- nastąpi jakościowa zmiana obrony przeciwlotniczej;
- posiadanie batalionu zapasowego w dywizji umożliwi szybkie uzupełnienie strat w stanach osobowych oraz zabezpieczenie zadań pomocniczych.

Reasumując można stwierdzić, że dywizja o nowej organizacji będzie uniwersalnym i bardziej doskonałym związkiem taktycznym, lepiej odpowiadająca wymaganiom współczesnego i perspektywicznego pola walki.

3. Łądowo-powietrzne zespoły uderzeniowe

W obiegu używana jest różna terminologia:

- powietrzno-łądowe zespoły uderzeniowe;
- łądowo-powietrzne zespoły uderzeniowe;
- powietrzno-łądowe zespoły ogniowo-uderzeniowe.

Zarządzeniem Głównego Inspektora Szkolenia Nr Pf52 z 9.12.1978 ustalono termin łądowo-powietrzne zespoły uderzeniowe.

Nową właściwością współczesnych operacji zaczepnych /działań bojowych/ jest nie tylko dążenie do rozwijania natarcia wojsk armii /dywizji/ na dużą głębokość i na szerokim froncie, tj. w wymiarze łądowym, ale także w wymiarze powietrznym. Stąd też należy traktować działania bojowe jednocześnie w wymiarze łądowo-powietrznym, jako w pełni naturalne, wymagające wielu przedsięwzięć organizacyjnych oraz wysokich manewrowych i ogniowych umiejętności wojsk łądowych, zwłaszcza na szczeblach taktycznych. Powstała więc obiektywna potrzeba ścisłego zespolenia możliwości bojowych czołgów, BWP i artylerii z walorami bojowymi śmigłowców szturmowych i tworze-

nia m.in. lądowo-powietrznych zespołów uderzeniowych.^{x/}

Lądowo-powietrzne zespoły uderzeniowe nie mogą zastępować aktualnie tworzonych elementów ugrupowania bojowego, określają jedynie ich formy i przystosowanie do prowadzenia działań.

Zespoły te stanowią odpowiedni układ w wymiarze lądowo-powietrzny sił i środków do realizacji zadań dotychczas wykonywanych oddzielnie, np. przez oddział wydzielony, taktyczny desant śmigłowy, lotnictwo wojsk lądowych i inne oddziały /pododdziały/-/diapozytyw/.

Główną uwagę koncentruje się obecnie na rozwiązanie problemów tworzenia i użycia lądowo-powietrznych zespołów uderzeniowych na szczeblach operacyjnych. Uważa się, że współczesne pole walki stwarza operacyjną opłacalność tworzenia tego rodzaju zespołów, co w zupełności potwierdziło ćwiczenie "Lato-78".

Praktyka dowiodła, że tego typu zespoły należałoby tworzyć głównie do wykorzystania skutków uderzeń broni jądrowej w operacji zaczepnej armii i frontu, zwłaszcza po pierwszym uderzeniu jądrowym dla wznowienia operacji zaczepnej /diapozytyw/.

4. Działania rajdowe

Do aktualnych i nowych problemów w taktyce należy zaliczyć działania rajdowe rozpatrywane jako metoda działania, znane w historii pod nazwą "działań zagonowych".

Aktualnie działania rajdowe traktuje się jako pomocniczy rodzaj działań bojowych, realizowanych najczęściej /choć nie wyłącznie/ przez oddział wydzielony. Nie tworzy się zatem oddzielnego

^{x/} - - - - -
 Problematyka powietrzno-lądowych zespołów znalazła odzwierciedlenie w dyrektywie MON do działalności Sił Zbrojnych PRL na lata 1976-80 oraz w rozkazie szkoleniowym w roku 1979, gdzie MON nakazuje: "Wydać instrukcję o zasadach organizowania i taktycznego użycia powietrzno-lądowych zespołów uderzeniowych".

elementu ugrupowania bojowego, tj. oddziałów rajdowych, jak było w poprzednich dokumentach.

Celem działań rajdowych jest przeniesienie działań bojowych w głąb i na tyły ugrupowania nieprzyjaciela, dezorganizowanie jego systemu ognia, dowodzenia i logistycznego poprzez niszczenie ważnych obiektów i elementów ugrupowania, których nie można zniszczyć innymi siłami i środkami lub gdy ich zniszczenie wymaga zaangażowania znacznych środków ogniowych.

Dla zapewnienia samodzielności oddział wydzielony, działający metodą rajdową, powinien dysponować środkami materiałowymi i naprawczymi.

Podstawowymi formami zwalczania i niszczenia obiektów i elementów ugrupowania bojowego nieprzyjaciela przez oddziały wydzielone /działające metodą rajdową/ są napady, zasadzki i atak z zaskoczenia oraz niszczenia dokonywane materiałem wybuchowym i innymi środkami.

Sposoby działania oddziałów wydzielonych metodą rajdową zależą od rodzaju prowadzonych działań bojowych, treści zadań bojowych pułku i dywizji, warunków terenowych i sytuacji taktyczno-operacyjnej.

Uwzględniając powyższe czynniki wyróżnić można trzy główne sposoby działania metodą rajdową, a mianowicie:

1. Wyjście i przenikanie na tyły ugrupowania bojowego nieprzyjaciela, działanie i niszczenie jego obiektów w kierunku do sił własnych /równoległe do frontu/, a następnie ponowne przekroczenie rubieży styczności bojowej wojsk. Ten sposób działania może być stosowany w obronie i natarciu /diapozytyw/.
2. Wyjście i przenikanie na tyły nieprzyjaciela z jednoczesnym przesuwaniem się w głąb jego ugrupowania bojowego /operacyjnego/.

W końcowej fazie oddział wydzielony może otrzymać zadanie opanowania określonego obiektu i utrzymania go do czasu podejścia sił głównych pułku i dywizji /diapozytyw/.

3. Wyjście oddziału wydzielonego w określony obszar na tyłach nieprzyjaciela i zwalczanie w nim nakazanych obiektów do czasu podejścia sił głównych pułku i dywizji /diapozytyw/.

5. Masowe wprowadzanie śmigłowców uzbrojonych

W ostatnich latach w siłach zbrojnych szczególną uwagę zwraca się na zwiększenie skuteczności wsparcia ogniowego i ruchliwości wojsk lądowych. Jednym z ważniejszych przedsięwzięć w tym zakresie jest rozwój śmigłowców szturmowych.

Najbardziej zagrożone uderzeniami śmigłowców szturmowych będą wojska dywizji w strefie taktycznej. Im bliżej przedniego skraju, tym bardziej zagrożenie to będzie wzrastać. Dlatego jednym z aktualnych zadań staje się walka ze śmigłowcami nieprzyjaciela, wyniki której w znacznym stopniu decydować będą o ogólnym powodzeniu.

W literaturze spotykamy się z różną terminologią a mianowicie: śmigłowce uzbrojone, śmigłowce szturmowe i śmigłowce przeciwpancerne.

Niezależnie od różnych poglądów można przyjąć, że decydującym jest rodzaj uzbrojenia, chociaż drugim czynnikiem będą zasady użycia i działania śmigłowców, a mianowicie:

a/ śmigłowce ppanc - uzbrojone w przeciwpancerne pociski kierowane typu TOW, HOT i t.p. pozwalające prowadzić ogień do celów punktowych i opancerzonych najczęściej jak POPpanc /powietrzny odwód przeciwpancerny/;

b/ śmigłowce szturmowe - uzbrojone w działka, karabiny maszynowe i t.p. przeznaczone do ataków, niszczenia i opanowywania takich obiektów jak SD, artyleria na SO i t.p.

Dla zilustrowania można podać, że np. w KA USA na ogólną ilość 626 śmigłowców znajduje się 147 śmigłowców przeciwpancernych i 92 szturmowe, z tego w poszczególnych DZ i DPanc po 42 śmigłowce przeciwpancerne i 11 szturmowych, a więc gros śmigłowców to śmigłowce ppanc.

W KA RFN na ogólną ilość 209 śmigłowców znajduje się 56 śmigłowców przeciwpancernych /w Brygadzie Śmigłowców/ oraz 48 szturmowych /po 12 w DZ i DPanc/.

Biorąc pod uwagę fakt posiadania znacznej ilości śmigłowców przeciwpancernych i szturmowych przez naszych potencjalnych przeciwników oraz stosowanej przez nie taktyki działania istnieje konieczność wypracowania metod skutecznego przeciwdziałania.

Śmigłowce szturmowe w ramach walki wspólnej z wojskami lądowymi lub ich wsparcia w/g przyjmowanych u nas zasad mogą być wykorzystane w następujący sposób: /diapozytyw/

- w składzie lądowo-powietrznych zespołów uderzeniowych;
- do określonych zadań wsparcia ogniem dywizji, pułku i taktycznych desantów powietrznych;
- jako powietrzny odwód przeciwpancerny /POPpanc/ lub powietrzny oddział zaporowy /POZap./;
- do urządzania zasadzek ogniowych i samodzielnego poszukiwania i zwalczania obiektów;
- do powietrznych działań rajdowych.

6. Obrona przeciwśmigłowcowa

Obrona przeciwśmigłowcowa staje się nowym rodzajem /nową formą/ zabezpieczenia działań bojowych obejmującym całokształt przedsięwzięć podejmowanych w czasie organizacji i prowadzenia działań bojowych w celu niedopuszczenia do niespodziewanych uderzeń śmigłowców nieprzyjaciela, skutecznego ich zwalczania w powietrzu i na ziemi, dezorganizacji działań oraz zmniejszenia skutków ich uderzeń.

Ponieważ walka ze śmigłowcami przekracza możliwości techniczne środków obrony przeciwlotniczej, konieczne jest wykorzystanie wszystkich sił i środków do walki z nimi. W celu realizacji tego przedsięwzięcia Główny Zarząd Szkolenia Bojowego wydał tymczasową instrukcję "O organizacji i prowadzeniu obrony przeciwśmigłowcowej dywizji zmechanizowanej /pancernej/".

Obrona przeciwśmigłowcowa obejmuje:

- a/ wykrywanie i rozpoznanie śmigłowców nieprzyjaciela w powietrzu i na ziemi;
- b/ zwalczanie śmigłowców nieprzyjaciela;
- c/ przeciwdziałanie radioelektroniczne śmigłowcom nieprzyjaciela /organizuje i realizuje armia/;
- d/ przedsięwzięcia biernej obrony przeciwśmigłowcowej,

Z powyższego omówiony zostanie w sposób tezewy problem zwalczania śmigłowców nieprzyjaciela:

- w rejonach i na kierunkach szczególnego zagrożenia śmigłowców należy organizować doraźne przeciwlotnicze oddziały zaporowe oraz zasadzki przeciwśmigłowcowe;
- na kierunku /odcinku/ zmasowanego użycia własnych czołgów, celem wzmocnienia obrony przeciwśmigłowcowej, wysuwa się do przodu baterie z dywizyjnego pułku artylerii przeciwlotniczej oraz zwiększa się przydział rakiet i amunicji plot;
- część środków OPL pierwszego rzutu pcz i pz wydziela się i utrzymuje w gotowości do natychmiastowego zwalczania nagle pojawiających się śmigłowców nieprzyjaciela;
- pododdziały 85 mm armat ppanc i PPK wykorzystuje się do zwalczania śmigłowców w zawisie lub lecących z małą prędkością /w kompletach armat ppanc utrzymuje się 85mm naboje plot rozpryskowe z zapalnikiem czasowym/;
- artylerię i moździerze wykorzystuje się do wykonywania przeciwśmigłowcowych ogni zaporowych oraz do stawiania zasłon dymnych

w odległości 1500-2000m przed nacierającymi czołgami na rubieżnych terenowych dogodnych do zajęcia powietrznych stanowisk ogniowych przez śmigłowce przeciwpancerne nieprzyjaciela. Zmusi to śmigłowce do zwiększenia pułapu lub wyjścia przed zasłonę dymną, a tym samym do wejścia ich w strefy skutecznego ognia naszych środków OPL;

- wykorzystanie armat czołgowych i PPK BWP /czołgów i BWP nie prowadzących bezpośrednio walki/ do zwalczania śmigłowców nieprzyjaciela /wszystkim czołgom przydziela się nie mniej niż 4 naboje do zwalczania śmigłowców w zawisie strzelaniem rozpryskowym z zapalnikiem czasowym/;
- wykorzystanie broni ręcznej i maszynowej piechoty oraz przeciwlotniczej broni pokładowej wozów bojowych.

7. Jakościowy stosunek sił

Od szeregu lat w wielu armiach świata w coraz szerszym zakresie uwzględnia się elementy jakościowej oceny walczących wojsk.

Obliczanie stosunku sił, będącego jednym z czynników decydujących o podejmowanych decyzjach bez uwzględniania jakości /wartości bojowej/ nie oddaje pełnego obrazu możliwości wykonania zadań przez walczące strony.

Dążenie do uzyskania przewagi /w różnym aspekcie/ prawie zawsze sprowadza się do znalezienia mocnych i słabych stron przeciwnika /ilościowych, jakościowych, położenia/ począwszy od pojedynku poszczególnych czołgów, samolotów, okrętów i t.p. poprzez ocenę wartości bojowych struktur organizacyjnych /pododdziałów, oddziałów, związków taktycznych i t.d./, tworzonych zgrupowań do wykonania określonych zadań a zakończywszy na ocenie całych sił zbrojnych przeciwstawnych stron.

Wpływ wszystkich trzech czynników jakimi są człowiek, technika i wszechstronne zabezpieczenie działań bojowych jest bezsporny i powinien znaleźć swoje odzwierciedlenie w kompleksowych ocenach walczących wojsk.

Stosunek jakościowy jest najwyższą formą dokonywania ocen i porównań dwóch walczących stron w dynamice uwzględnianego w postaci potencjału bojowego.

Biorąc za podstawę dotychczasowy dorobek w tej trudnej i często kontrowersyjnej problematyce można przedstawić metodykę obliczania jakościowego stosunku sił, która polega na:

- określeniu wskaźników jakościowo-technicznych zespołów bojowych oraz sprzętu pomocniczego będącego na uzbrojeniu i wyposażeniu całych sił zbrojnych własnych i potencjalnego przeciwnika;
- obliczeniu statycznych wskaźników syntetycznych dla wszystkich pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych rodzajów sił zbrojnych, wojsk i służb;
- opracowaniu i dokonaniu ocen wartości poszczególnych systemów takich jak rozpoznanie, dowodzenie, OPL, zabezpieczenie materiałowe i t.d.;
- dokonaniu zbiorczych ocen potencjału bojowego wszystkich struktur organizacyjnych występujących na szczeblu taktycznym wojsk własnych i nieprzyjaciela w całych siłach zbrojnych;
- ocenie możliwości bojowych wojsk w dynamice z uwzględnieniem wpływu warunków zewnętrznych na sprawność walczących wojsk w postaci oceny energetycznej;
- wykorzystanie metody symulacji na bazie dwóch przeciwstawnych stron w konkretnej sytuacji bojowej.

Problem jakościowego stosunku sił znalazł już swoje zastosowanie w praktyce szkoleniowej uczelni wojskowych, sztabów i wojsk.

W ASG został opracowany temat "Metodologia obliczania jakościowego stosunku sił", który ujmuje kompleksowo całość problemu podając dotychczasowy dorobek w tym zakresie z konkretnymi obliczeniami i wskaźnikami oraz podaje kierunki dalszych prac jakie będą podjęte w najbliższych latach.

8. Broń neutronowa a taktyka

Marzenia militarystów o "promieniach śmierci" w części zrealizowano pod postacią broni neutronowej i laserów.

Skonstruowana w Stanach Zjednoczonych broń neutronowa może wejść do arsenałów wojskowych, a o docenianiu problemu świadczy fakt uwzględnienia jej w ćwiczeniu "Lato-78".

Ładunek neutronowy jest jedną z form ładunków jądrowych małej mocy i wybuch jego charakteryzuje się zwiększonym promieniowaniem przenikliwym kosztem zredukowania siły fali uderzeniowej, promieniowania cieplnego i promieniotwórczego skażenia terenu.

Standartowy ładunek neutronowy o mocy 1 kt przy powietrznym wybuchu na wysokości ok. 150m daje efekty:

- świecenia kuli ognistej o średnicy ok. 30m;

- razi ludzi:

a/ poza ukryciami w promieniu 1500m, w tym natychmiastowe /utrata zdolności bojowej w czasie do 15 min/ - 970m, odpowiada to bombie atomowej 5 kt;

b/ w transporterach, BWP - 1460m i w tym natychmiastowe - 900m /jak bomba 30kt/;

c/ w czołgach - 1360m i natychmiastowe 840m /jak bomba 50kt/;

d/ w schronach przedpiersiowych - 500m w tym natychmiastowe 200-250m /jak bomba atomowa 20kt/;

- uszkadza sprzęt bojowy i fortyfikacje, odkształca teren oraz wywołuje pożary jak ładunki atomowe o mocy 0,2-0,5 kt;

- skaża teren w promieniu odpowiadającym wysokim powietrznym wybuchom 6-8kt.

Przy 9-12 uderzeniach jądrowych na dywizję ładunki atomowe mają moc rzędu 250kt i powodują straty wielk. 40-50% elementów ugrupowania bojowego a przy ładunkach neutronowych moc uderzeń wyniesie do 12kt i straty 50-60%, natomiast skażenia i pożary obejmą ok. 1% rejonu działań dywizji /od bomb atomowych do 50%/.

Głównymi celami dla broni neutronowej będą pododdziały czołgów i zmechanizowane, a opłacalnymi stanowiska dowodzenia, baterie i dywizjony artylerii do ognia pośredniego i przeciwpancerne, pododdziały raketowe i przeciwlotnicze.

Ładunki neutronowe będą stanowiły do 20% wszystkich ładunków jądrowych - o ile dojdzie do zrealizowania planu NATO /9000 ładunków atomowych planują uzupełnić 2000 ładunków neutronowych/.

Srednio z haubic ugrupowanie naszych wojsk może być rażone na głębokość ok. 20km stąd zagrożenia strefy taktycznej jest 5-10 razy większe niż przestrzeni operacyjnej.

Strefa bezpieczeństwa dla wybuchu ładunku neutronowego o mocy lkt wynosi 3km - a więc przy obecnych zasadach ugrupowania obejmuje tylko kompanie pierwszego rzutu.

Broń neutronowa podtrzymuje znaczenie pododdziałów raketowych i nie pomniejsza roli i znaczenia wojsk pancernych i zmechanizowanych.

Wpływie ona na spływanie ugrupowania pododdziałów, zmusza do bardziej aktywnego zwalczania rozpoznania, nasilenia zwalczania środków przenoszenia ładunków jądrowych jako zadania pierwszoplanowego, zmusza do wypracowania sposobów szybkiego rozśrodkowania i ześrodkowania wojsk, skrytego podchodzenia i rozwijania się do ataku. Ciężar walki spocznie na pododdziałach do batalionu włącznie, którym należy zapewnić nowy system zaopatrywania, ewakuacji i pomocy medycznej.

Rejony zurbanizowane w części tracą swoje znaczenie obronne i będą mogły być zdobywane bez wielkich zniszczeń.

Straty w sprzęcie w większości będą polegać na zniszczeniu oprzyrządowania elektronicznego i optycznego stąd w konstrukcjach powinny być uwzględniane proste urządzenia dublujące.

O wiele wyższe straty w załogach w stosunku do sprzętu rodzą nowe problemy uzupełniania i szkolenia.

II. Kierunki rozwoju taktyki

Główne zadanie taktyki ogólnej polega na badaniu i określaniu kierunków, środków, form i sposobów przygotowania i prowadzenia walki na lądzie, które najbardziej odpowiadają danej sytuacji bojowej i zapewniają najlepsze warunki do osiągnięcia zwycięstwa.

Olbrzymi wpływ na tendencję rozwojową taktyki ogólnej wywiera technika bojowa, której możliwości określają formy i sposoby walki. Powstanie nowych systemów uzbrojenia i techniki bojowej o pełnej automatyzacji procesów kierowania ogniem oraz utworzenie lotnictwa wojsk lądowych, przyczyni się nie tylko do przewartościowania działań bojowych z wymiaru lądowego w wymiar lądowo-powietrzny, ale także do powstania nowych specjalności w taktyce. Na przykład w najbliższych latach /za 5 lat/ może wyodrębnić się samodzielny rodzaj wojsk walki radioelektronicznej, a za 25 lat wojska walki laserowej. Rozwijające się środki walki radioelektronicznej, technika laserowa oraz środki powietrzne wojsk lądowych /śmigłowce szturmowe, poduszkowce i platformy na uwięzi/ pozwalają zakładać, że za 15-25 lat nastąpi wyposażenie wojsk w te środki.

Zaznaczyć należy jednak, że technika bojowa nie od razu wchodzi w sposób masowy na uzbrojenie wojsk. Obok "starej" techniki stopniowo pojawia się nowa, co nie pozwala automatycznie przekreślić dotychczas istniejących założeń i zasad taktycznych. Stąd też niezmiernie istotne jest umiejętne "godzenie" starych i nowych teorii taktyki ogólnej, które jakiś czas muszą istnieć obok siebie i wzajemnie się dopełniać.

Ilościowy i jakościowy wzrost środków przenoszenia broni jądrowej na szczeblu związku taktycznego i możliwości wprowadzenia w przyszłości także broni neutronowej, przyczynia się do przewartościowania funkcji i zadań taktyki ogólnej. Prawdopodobnie będzie

zachodziła potrzeba bardziej ścisłego powiązania taktyki ogólnej ze sztuką operacyjną i poszerzenia teorii taktyki ogólnej o "taktykę lotnictwa wojsk lądowych" lub utrzymywania z nią ścisłej więzi. Ponadto najsilniejszą więź powinna taktyka ogólna utrzymywać z taktyką wojsk raketowych i obrony przeciwlotniczej.

Osiągnięcia technologiczne ostatnich lat i wprowadzanie na uzbrojenie wojsk coraz doskonalszych środków walki, zaliczanych do tzw. "klasycznych" /konwencjonalnych/ wskazują, że rezygnacja z nich na polu walki na rzecz wyłącznie broni jądrowej wydaje się być nieprawdopodobna. Z drugiej zaś strony ilość wyprodukowanych ładunków jądrowych, a w przyszłości neutronowych o znaczeniu taktycznym oraz poszukiwania nowych rozwiązań w tej dziedzinie pozwalają wykluczyć możliwość rezygnacji z ich użycia. Należy więc zakładać, że na przyszłym polu walki te dwa niejako rodzaje uzbrojenia /broni/ będą się uzupełniać.

Przedstawione przesłanki zdają się potwierdzać tezę, że w przyszłości, w najbliższych 5-10 latach nie nastąpią zbyt radykalne zmiany w taktyce ogólnej. Zmieniają się natomiast pewne jej elementy /specjalności/ oraz proporcje między nimi. Stąd też nie należy oczekiwać, że w ustalonej dziś hierarchii ważności podstawowych rodzajów i form działań bojowych /natarcie i obrona/ prawdopodobnie także nie nastąpią większe zmiany w wymienionym przedziale czasu.

Ścisłe określone tendencje rozwojowe i zadanie taktyki ogólnej wynikają również z charakterystyki Zachodniego TDW. Wysoki stopień zurbanizowania obszarów tego teatru oraz liczne przeszkody wodne i terenowe ograniczają znacznie pojemność kierunków czołgodostępnych. Stąd też należy zakładać, że:

- nie wzrośnie zbyt radykalnie tempo działań bojowych, pomimo stosowania manewru pionowego;

- nadal główny problem stanowić będzie przełamanie silnej obrony /system obrony ppanc/ nieprzyjaciela;
- konieczna będzie unifikacja dywizji, która łączyłaby silne upancernienie z odpowiednią ilością piechoty zmechanizowanej oraz innych środków /ppanc, przeciwlotniczych/.

Biorąc pod uwagę fakt, że taktyka rozwija się pod wpływem łącznego oddziaływania techniki bojowej, środków walki, taktyki przeciwnika, warunków terenowych, tradycji i doświadczeń bojowych, które to czynniki zostały przedstawione powyżej można wyodrębnić następujące warianty rozwoju taktyki:

1. Rozwój taktyki na jądrowym polu walki przy pełnej dominacji broni masowego rażenia.
2. Rozwój taktyki w kierunku opracowania teorii i praktyki zasad działania w warunkach konwencjonalnych, przy stałym zagrożeniu użyciem broni jądrowej i innych środków masowego rażenia.
3. Rozwój taktyki w kierunku opracowania zasad działania z użyciem wyłącznie technicznych, doskonałych broni konwencjonalnych.

Uwzględniając jednak dzisiejszy stan i rodzaje posiadanych przez wojska środków walki oraz badając kierunki ich rozwoju można dojść do wniosku, że w okresie 5-15-25 lat na polu walki należy się spodziewać współuczestnictwa broni jądrowej i konwencjonalnych środków walki. Obie te grupy niewątpliwie się rozwiną, mogą nawet powstać konstrukcje oparte na zupełnie nowych zasadach działania.

Przy takim założeniu, można przyjąć, że wariant drugi rozwoju taktyki będzie najbardziej prawdopodobny, a w związku z tym, można sformułować następujące, najbardziej prawdopodobne kierunki rozwoju taktyki:

1. W zakresie określania rodzajów działań bojowych:
 - natarcie - pozostanie zasadniczym rodzajem działań bojowych;
 - obrona - przy dużych zmianach zasad jej prowadzenia, nadal zachowa swój tymczasowy i wymuszony charakter;

- bój spotkaniowy - dziś forma natarcia - może być traktowany jako samodzielny rodzaj działań bojowych, ponieważ zawiera zaczepno-obronne elementy działania, może wystąpić zarówno w natarciu jak i w obronie, jego definicja jest dziś przestarzała.

2. We wszystkich rodzajach działań bojowych występują zmiany w zakresie stosowania zasad i cech walki oraz norm taktycznych.
3. Zmieniające się zasady działania spowodują konieczność zmian struktur organizacyjnych, Ich potrzeby powinna określić taktyka.

III. ZASADNICZE ZMIANY W NOWYCH REGULAMINACH

Nowelizacja regulaminu walki /dywizja-pułk/ oraz służby sztabów w polu trwa już piąty rok i praktycznie z obowiązującego regulaminu w obecnej edycji pozostały nieliczne fragmenty.

Liczne badania naukowe i szeroka dyskusja w wojskach wniosły szereg istotnych mian, które sprowadzają się do następujących:

- a/.Ujęto łącznie zasady, organizowanie i prowadzenie działań bojowych w warunkach użycia broni jądrowej i w warunkach zagrożenia.
- b/.Uporządkowano i jednoznacznie określono najważniejsze zasady walki:
 - gotowość bojową;
 - przewagę;
 - ześrodkowanie sił i środków oraz wysiłków;
 - manewr;
 - współdziałanie;
 - zaskoczenie i maskowanie;
 - ciągłość działań;
 - aktywność;
 - zabezpieczenie działań bojowych.

Ich treść różni się od ujęć poprzednich:

- wprowadzeniem zasady przewagi;
- uzupełnieniem zasady zaskoczenia - maskowaniem;
- ujęciem ciągłego zwalczania broni jądrowej i działań nocnych w jedną zasadę "ciągłości działań";
- włączeniem śmiałości i inicjatywy do aktywności.

Zdecydowanie wyraźniej, jako zasady walki ujęto gotowość bojową i manewr.

c/. Poczyniono dalszy krok w usystematyzowaniu działań bojowych i tak:

- podstawowymi rodzajami działań bojowych są:

n a t a r c i e i o b r o n a ;

- działaniami uzupełniającymi:

- wycofanie;
- działania opóźniające;
- działania rajdowe.

Natarcie jest prowadzone na nieprzyjaciela, który się broni, naciera lub wycofuje i stąd może przyjąć formę: przekłamania, boju spotkaniowego lub pościgu.

Do natarcia wojska przechodzą z marszu lub z bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem.

Natarcie z marszu może nastąpić: z rejonu wyjściowego położonego w głębi; bezpośrednio z kolumn marszowych bez zajmowania rejonu wyjściowego; z garnizonów stałych lub z rejonów alarmowych.

Natarcie z bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem ma miejsce kiedy wojska były w obronie; po luzowaniu i kiedy natarcie z marszu nie miało powodzenia.

W o b r o n i e nie wydziela się specjalnych form a stwierdza się, że obrona jest wymuszonym i przejściowym rodzajem działań bojowych. W regulaminach zachodnich szczebli dywizja - brygada - pułk w obronie wyróżnia się dwie formy. Są to obrona ruchowa i obrona rejonu /pozycja/ - z wyjątkiem Bundeswehry gdzie pozostawiono tylko obronę rejonu.

D z i a ł a n i a u z u p e ł n i a j ą c e :

Wycofanie stosuje się w celu wyprowadzenia wojsk własnych spod niszczących uderzeń nieprzyjaciela, szybkiego przegrupowania wojsk do odtworzenia ich zdolności bojowej, zorganizowania skutecznej obrony na nowej rubieży lub stworzenia zgrupowania uderzeniowego do wznowienia natarcia.

Wycofanie poprzedza zazwyczaj wyjście z walki polegające na zorganizowanym oderwaniu się od nieprzyjaciela.

Wojska wycofują się w kolumnach marszowych lub w ugrupowaniu przedbojowym pod osłoną ubezpieczeń tylnych /ariergard/ i bocznych, lotnictwa i odwodów specjalnych.

Działania opóźniające mają na celu dezorganizowanie i opóźnianie działań nieprzyjaciela by zapewnić czas niezbędny wojskom własnym do zorganizowania skutecznych działań.

Polegają one na stawianiu nieprzyjacielowi oporu na kolejnych, zawczasu wybranych rubieżach opóźniania.

Działania opóźniające mogą być prowadzone siłami oddziałów i ZT oraz ariergard w czasie wycofywania, oddziałów wydzielonych walczących w pasie przesłaniania i desantów powietrznych izolujących dopływ odwodów npla na pole walki.

Działania rajdowe - które przedstawiłem wcześniej. W uzupełnieniu dodam tylko, że w typowym działaniu rajdowym oddział wydzielony po wykonaniu zadania wraca w ugrupowanie wojsk własnych. Zakłada się też, że przy oddziaływaniu na kilka obiektów dany oddział wydzielony może przejść do obrony zdobytego rejonu /obiekту/.

d/. Odrzucono kryteria podziału sposobów przechodzenia do forsowania i uznano, że forsowanie jest nieodłączną częścią, fragmentem natarcia i stąd ujednolicono sposoby przechodzenia do forsowania ze sposobami przechodzenia do natarcia nadając im brzmienie:

- forsowanie z marszu;
- forsowanie z bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem.

W Armii Radzieckiej stosuje się trzy sposoby przechodzenia do forsowania przeszkód wodnych:

- z marszu;
- z przygotowaniem w ograniczonym czasie;
- z planowym przygotowaniem.

O powodzeniu forsowania decyduje szybkość działania, którą może zapewnić wspólny wysiłek różnych rodzajów wojsk i oddziałów wydzielonych.

Forsowanie przeszkody wodnej z bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem poprzedza skryte przegrupowanie sił i podciągnięcie środków przeprawowych do odcinków przepraw.

Forsowanie z marszu zawarte jest z reguły w decyzji o natarciu a dalszy plan działania udokładnia się podczas zbliżania do przeszkody wodnej.

Podczas forsowania dywizja /pułk/ może otrzymać zadanie płytsze niż w natarciu w innych warunkach.

Szerokość frontu forsowania ogranicza tylko wyznaczony pas natarcia i warunki terenowe - stąd w projekcie określa się "na szerokim froncie" jako zasadę i jako normę rozśrodkowania.

e/. W regulaminie znacznie uporządkowano i ujednolicono ugrupowanie dywizji /pułku/ i wykazano przy tym wzajemne zależności w działaniu poszczególnych elementów ugrupowania.

f/. Ponieważ każdy marsz i przewóz należy odbywać w przewidywaniu oddziaływania npla, stąd w projekcie regulaminu nie ma "marszu w przewidywaniu boju spotkaniowego" i "marszu na dużą odległość".

g/. Zastosowano się do zaleceń konwencji, według których nie niszczy się sił żywych, oddziałów, pododdziałów. Siły te można obezwładniać rozбивać lub brać do niewoli. Pominęto zasady stosowania w walce środków trujących i biologicznych ale zachowano przedsięwzięcia gotowości wojsk do obrony przed nimi.

h/. Zmieniono układ i zakres regulaminu:

Rozszerzono zagadnienia natarcia i obrony w warunkach szczególnych: w rejonach zurbanizowanych gdzie odstąpiono od tworzenia oddziałów szturmowych i mówi się o odpowiednim wzmocnieniu oddziałów i pododdziałów; w terenie lesisto-jeziornym oraz w zimie.

i/. Z OPBMAR wyłączono i rozszerzono "zabezpieczenie chemiczne".

j/. Obronę przeciwlotniczą potraktowano jako integralną część walki a w zabezpieczeniu działań bojowych wyodrębniono "powszechną obronę przeciwlotniczą".

Oddzielnie przedstawię zmiany niektórych norm taktycznych:

Dotychczasowy regulamin walki ujmuje niektóre normy taktyczne wyrażone w odnośnych paragrafach. Ujęte normy określają górną i dolną granicę wartości norm, które w zasadzie odnoszą się do marszu, natarcia, obrony i ubezpieczenia wojsk w terenie.

W projekcie regulaminu walki /dywizja-pułk/ normy taktyczne ujęto w taki sam sposób zmieniając jednak wartości niektórych z nich np.:

a/. Marsz:

1. Odległość marszu w ciągu doby:

- dotychczasowy regulamin 200-250 km;

- projekt:

- dla kolumn mieszanych i czołgowych 250-300 km;

- dla kolumn samochodowych 350-400 km.

2. Średnia prędkość marszu:

- kolumn mieszanych i czołgowych: w dzień 20-30 km/godz;
w nocy 15-20 km/godz.;

- kolumn samochodowych: w dzień 30-40 km/godz.;

w nocy 25-30 km/godz.;

- po bezdrożach: 10-15 km/godz.

3. Odległości między kolumnami

- pułkowymi:
 - dotychczasowy regulamin 5-10 km;
 - projekt do 5 km;
- batalionowymi:
 - dotychczasowy regulamin 3-5 km;
 - projekt do 3 km;

między kompaniami czołgów do 2 km.

Odległość między pojazdami w zależności od prędkości marszu i widoczności 25-50m.

4. Odległość linii /punktu/ wyjściowej - około 5 km;

- do marszu z garnizonu 20-30 km;
- linię wyrównania wyznacza się co 2-3 godz. marszu.

5. Ubezpieczenie marszowe:

- awangarda dywizji /wzmocniony pułk/ 30-50 km;
- pułk pierwszego rzutu: - awangarda /bp, kcz/ 10-15 km;
lub szpica czołowa 5-10 km;
- szpica z awangardy /wzmocniony pluton lub kompania/ 3-5 km;
- ubezpieczenie boczne /szpica boczna/ 3-5 km.

b/. Natarcie

1. Odległość rejonu wyjściowego 40-60 km od czołowych pododdziałów nieprzyjaciela.

2. Zadania w natarciu i ich głębokości:

Dotychczasowy regulamin:

- zadanie bliższe i następne - brak normy;
- zadanie dnia - do 100 km.

Projekt regulaminu:

- a/ dywizji: - zadanie bliższe - 15-25 km;
- zadanie dnia - 40-50 km;
- b/ pułku: - zadanie bliższe - 4-10 km;
- zadanie następne - 15-25 km.

3. Głębokość ugrupowania w natarciu:

Dotychczasowy regulamin:

- dywizji do 65 km;
- pułku do 20 km.

Projekt regulaminu:

- dywizji do 45 km;
- pułku 12-15 km.

4. Szerokość pasa natarcia:

Dotychczasowy regulamin: - dywizji do 30 km;

- pułku do 10 km.

Projekt regulaminu: - dywizji od 4 do 15 km;

- pułku od 2 do 10 km.

5. Gęstość artylerii na odcinku przełamania:

80-120 dział i moździerzy do ognia pośredniego i 15-20 wyrzutni PPK na 1 km odcinka przełamania.

6. Odległość rubieży:

- linia wyjściowa /punkt wyjściowy/ ok. 5 km od rejonu wyjściowego;
- przy marszu z garnizonu lub rejonu stałej dyslokacji 20-30 km;
- rubież rozwinięcia w kolumny batalionowe 8-12 km;
- rubież rozwinięcia w kolumny kompanijne 4-6 km;
- rubież rozwinięcia w kolumny plutonowe 2-3 km.

c/. Obrona

1. Szerokość pasa obrony:

- dywizji do 30 km;
- pułku około 10 km.

2. Głębokość obrony:

Dotychczasowy regulamin: - dywizji do 20 km;

- pułku do 10 km;

Projekt regulaminu: - dywizji 20-30 km;

- pułku 10-12 km.

3. Pas przesłaniania:

Dotychczasowy regulamin 20-25 km;

Pozycja przednia:

Dotychczasowy regulamin 3-5 km

Projekt regulaminu 6-9 km od pierwszej pozycji obrony.

Pozycja obrony o głębokości do 3 km każda w odległości 4-6 km jedna od drugiej.

d/. Ubezpieczenie wojsk w terenie:

1. Szerokość pasa ubezpieczenia:

- dla oddziału czat - w sile batalionu do 10 km;
- wzmocnionej kompanii do 5 km;
- wzmocnionego plutonu do 2 km.

2. Ubezpieczenie postoju organizuje się w odległości 10-15 km od ubezpieczanych wojsk.

c/. Trzecia edycja "Regulaminu służby sztabów w polu" wnosi nowoczesną treść zasad dowodzenia wojskami: partyjność, celowość, przewidywanie, jednoosobowość, centralizacja, ekonomiczność, operatywność, ciągłość, stanowczość, elastyczność i skrytość, których twórcze stosowanie zapewnia sprawność dowodzenia.

Określa przeznaczenie i zakres obowiązków sztabu ogólnowojskowego, szefostw /szefów/ rodzajów wojsk, kwatermistrza i szefa służb technicznych z podległymi im organami kierowania, zasady współpracy organów dowodzenia w związkach o składzie koalicyjnym oraz z organami dowodzenia wojsk lotniczych z uwzględnieniem znowelizowanego systemu punktów dowodzenia wojsk lądowych, lotnictwa i wojsk obrony przeciwlotniczej, metody pracy sztabu w warunkach ograniczonego czasu i w dynamice, a także formy i treści podstawowych dokumentów bojowych.

Za podstawową metodę pracy sztabów na wszystkich szczeblach dowodzenia przyjęto pracę równoległą.

W problematyce planowani i organizowania OPBMAR uwzględniono odtwarzanie zdolności bojowej wojsk.

Zadania oficerów i treść podstawowych dokumentów ujęto tak, że działanie sztabów będzie sprawniejsze a dokumenty będą ponadto miały cechy wysokiej użyteczności praktycznej.

ZAKOŃCZENIE

Wprowadzanie nowego sprzętu uzbrojenia oraz przechodzenia na nową strukturę organizacyjną wymaga rozwiązania szeregu problemów taktycznych. Do których między innymi należą:

- tworzenie odpowiedniego ugrupowania marszowego i bojowego;
- właściwe rozmieszczenie i wykorzystanie sił i środków;
- stawianie nowych zadań bojowych.

Do tego, z racji swojej funkcji w siłach zbrojnych zobowiązana jest między innymi Akademia Sztabu Generalnego.

Z tego co powiedziałem wynika niewątpliwa, potrzeba włączenia do procesu dydaktyczno-naukowego uczelni wojskowych oraz sztabów i wojsk przedstawionych zmian w organizacji i uzbrojeniu w celu ich sprawdzenia i doskonalenia.

Sprawdzenie i doskonalenie struktur organizacyjnych oraz zasad prowadzenia walki powinno być realizowane poprzez:

1. Ciągłe śledzenie zachodzących zmian w organizacji oddziałów i związków taktycznych oraz wprowadzanego sprzętu do wojsk własnych i potencjalnego przeciwnika.
2. Wprowadzanie tych zmian do całokształtu procesu nauczania i szkolenia wojsk.
3. Uczestnictwo kadry w ćwiczeniach, kursach i innych szkoleniach obejmujących tę problematykę a organizowanych przez instytucje centralne, uczelnie wojskowe i wojska.
4. Uwzględnienie omówionych zmian i tendencji rozwojowych w pracach nad nowym regulaminem walki.

5. Podjęcie nowych problemów walki w pracach kursowych, dyplomowych, doktorskich i habilitacyjnych.

Przedstawione zagadnienia dają określony obraz nowości i zmian, które weszły lub wejdą w najbliższym czasie do szkolenia oraz innej wielostronnej działalności w naszych siłach zbrojnych.

Niezależnie od obowiązujących dokumentów i ustaleń przełożonych na dany okres szkoleniowy oraz przedstawionych problemów w wykładzie, należy się liczyć z dalszymi zmianami w jakości, ilości i czasie wprowadzanych rodzajów techniki bojowej oraz spraw organizacyjnych.

Składa się na to szereg przyczyn natury politycznej, ekonomicznej i militarnej w skali globalnej, poszczególnych układów militarnych oraz własnego kraju.

Przykładem może być najnowsza decyzja dotycząca regulaminu walki dywizja-pułk, który miał być wprowadzony w 1980r., natomiast zarządzeniem Głównego Inspektora Szkolenia z maja br. termin wprowadzenia nowego regulaminu został ustalony na 1982 rok z jednoczesną zmianą układu wszystkich regulaminów /drużyna-pluton-kompania; batalion-pułk; dywizja/.

Wydrukowano w 5 egz.

Egz. nr 1 - 5 Bibl. Tajna

Wyk. płk Gajda

Druk. E.K.

Nr ks.masz. Pf50/KTO

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASU WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. 44264

